WYDAWNICTWA CENTRALNEJ BIBLJOTEKI WOJSKOWEJ

Nr. 6.

T. XIII. R. 1933.

4. Wojskowe wiadomości bibljograficzne.

„Wojskowe wiadomości bibljograficzne" zaznajamiają czytelnika z treścią dzieła, pouczając zainteresowanych o zagadnieniach, poruszanych w bieżącej literaturze wojskowej, a zarazem ułatwiają czytelnikom i kierownikom Bibljotek Wojskowych decyzję co do zakupu książek, znanych na podstawie „Komunikatu Bibljograficznego" jedydynie z tytułów.

Oddział Bibljograficzny Centr. Bibl. Wojsk.

Les „Nouvelles Bibliographiques Militaires"—instruisent les lecteurs sur le contenu du livre, permettent aux interessés de s'orienter dans les questions touchées dans la littérature militaire contemporaine et facilitent en même temps aux lecteurs et aux chefs des Bibliothèques Militaires le choix de livres à acheter parmi les titres nommés dans le „Communiqué Bibliographique".

Section Bibliographique de la Bibl. Mil. Centr.

Druk. J. B. Kondeckiego, Warszawa, Marszałkowska 53a. Tel. 8-61-08.

ORGANIZACJA WOJSKA.

PIATNICKIJ N., płk. — *Wojennaja organizacija Gosudarstwiennoj Oborony S. S. S. R. — Pariż, 1932. Str. 118.*

Jest to zarys organizacji wojskowej Z. S. R. R., ujęty na tle specyficznych właściwości stukturalnych tego państwa. Program obrony państwa przechodzi tam przez następujące etapy ustrojowe: 1) Proletaryzacja, 2) militaryzacja mas, 3) uprzemysłowienie kraju. Zatrzymując się dłużej na uwojskowieniu ludności Związku Sowieckiego, autor przedstawia zasady na jakich oparta jest służba wojskowa w Czerwonej Armji, wyszkolenie i sposób odbywania służby szeregowych oraz wyszkolenie i odbywanie służby dowódców.

KRASILNIKOW S. — *Organizacija konnicy i legkich motomiechanizirowannych sojedinienij. Moskwa, 1931, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 127, 1 nlb., 10 schematów. — C. B. W. 121.350/II.*

W pierwszej części swej pracy autor przedstawia rolę regularnej kawalerji i ewolucję jej form organizacyjnych w okresie od jej powstania w XV w. do końca rosyjskiej wojny domowej 1917 — 20 r. Druga część poświęcona jest organizacji współczesnej kawalerji zarówno w Związku Sowieckim, jak i w innych większych państwach. Składa się ona z 3 rozdziałów: I. Ogólne zasady organizacji współczesnej kawalerji; II. Organizacja współczesnego pułku kawalerji; III. Organizacja współczesnych wielkich jednostek kawalerji. Autor stara się tutaj dać materjał do odpowiedzi na pytanie: jaka winna być współczesna kawalerja? Trzecia część zajmuje się rozważaniem struktury lekkich zmotoryzowanych jednostek. Składa się ona również z 3 rozdziałów: I. Ogólne zasady organizacji lekkich zmotoryzowanych i zmechanizowanych jednostek; II. Struktura lekkiej zmotoryzowanej dywizji; III. Skład bojowy lekkiej zmotoryzowanej i zmechanizowanej dywizji.

WYSZKOLENIE WOJSKA.

WASILENKO M. — *Bojewaja służba krasnoarmiejca. Moskwa, 1932, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 95.*

Broszura ta stanowi krótki podręcznik żołnierza piechoty, dotyczący różnych rodzajów jego służby, a mianowicie: ogólne obowiązki, marsz i ubezpieczenia w marszu, obrona, natarcie, zwiady, ubezpieczenia podczas postoju, czaty.

SIERGIEJEW S. — *Maniewry. Organizacija, mietodika i prijem razrabotki płana maniewrow usilennoj striełkowoj diwizii. Moskwa, 1931, Wojennoje Gosudarstwiennoje Izdatielstwo. Str. 95, 1 szkic poza tekstem. — C. B. W. sygn. 120.829/II.*

Autor na podstawie różnych regulaminów i instrukcyj oraz wieloletniego doświadczenia opracował systematyczny podręcznik z zakresu organizacji i przygotowania manewrów dywizji piechoty. Wskazówki swoje autor ilustruje przykładami, przytaczając szereg obliczeń, planów, szkiców i t. p. Książka składa się z 2 części

pierwsza z których omawia organizację i metodę przygotowania manewrów, druga zaś podaje przykład manewrów dywizyjnych. Część I dzieli się z kolei na następujące rozdziały: I. Ogólne dane dotyczące manewrów; II. Schemat prac nad organizacją manewrów; III. Organizacja kierownictwa manewrów; IV. Organizacja pośredników; V. Organizacja i obliczenia neutralnej łączności; VI. Sprawa dostarczenia różnych rodzajów zaopatrzenia; VII. Służby sanitarna i weterynaryjna; VIII. Obliczenia środków potrzebnych do wykonania prac inżynieryjnych; IX. Obliczenia środków lokomocji i wyżywienia; X. Zaopatrzenie w mapy; XI. Ochrona rejonu manewrów; XII. Odznaki stron, kierownictwa i pośredników: XIII. Rozpoznanie rejonu manewrów; XIV. Przygotowania sztabu kierownictwa, rozjemców i oddziałów; XV. Opracowanie zadania manewrów; XVI Sposób przeprowadzenia manewrów; XVII. Praca kierownictwa w czasie manewrów; XVIII. Praca pośredników; XIX. Podsumowanie i wykorzystanie doświadczeń manewrów.

KAPLINSKIJ W. — *Chimiczeskaja służba w piechotie. Moskwa — Leningrad, 1931, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 190, 2 nlb. — C. B. W. sygn. 120.755/II.*

Jest to usystematyzowany materjał, dotyczący obrony przeciwgazowej piechoty. Autor na podstawie oficjalnych instrukcyj przepracował cały rozrzucony w nich materjał z zakresu poszczególnych zagadnień obrony przeciwgazowej; ponadto zaś wysunął szereg zagadnień teoretycznych, wymagających sprawdzenia w drodze eksperymentu. Wszystkie zagadnienia rozpatrzone są na przykładach działania bataljonu i kompanji, przyczem dla zasadniczych rodzajów działań bataljonu przytoczone są niewielkie zadania. Ostatni rozdział książki poświęcony jest metodyce polowego wyszkolenia w obronie przeciwgazowej. Książka ta przeznaczona jest jako podręcznik dla szkół piechoty.

KAŁACZEW G. — *Sztykowoj boj. Charkow, 1932, Izdatielstwo Wiestnik Fiziczeskoj Kultury. Str. 158, 5 nlb. — C.B.W. sygn. 190.652/I.*

Autor przedstawia zagadnienie walki na bagnety na podstawie materjałów francuskich, belgijskich, angielskich, amerykańskich, polskich, japońskich i łotewskich. Książka składa się z przedmowy i z 6 rozdziałów: I. Podstawowe zasady szkolenia w walce na bagnety; II. Cechy charakterystyczne przy szkoleniu w walce na bagnety; III. Szkolenie w sposobach walki na bagnety: IV. Metodyka wyszkolenia w walce na bagnety; V. Zawody i egzaminy. VI. Sprzęt do szkolenia w walce na bagnety.

KUZMIN P. — *Bojewaja podgotowka łyżnika. Moskwa, 1931, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 103, 1 nlb. — C. B. W. sygn. 39.552/II.*

Autor, zastępca dowódcy jednego z sowieckich pułków strzelców, jeden z wybitniejszych sowieckich narciarzy, daje w swej książce zarys metody wyszkolenia zarówno indywidualnego żołnierza-narciarza, jak i całych oddziałów strzelców oraz karabinów maszynowych. Praca nosi charakter podręcznika, zajmującego się rozwiązywaniem konkretnych zadań i przeznaczonego dla młodszych oficerów Czerwonej Armji. Praktyczną wartość książki podnosi znaczna ilość fotografij, szkiców i schematów.

KURS — *Kurs połkowych szkoł konnicy R. K. K. A. Moskwa — Leningrad, 1932, Gosudarstwiennoje Izdatielstwo. Otdieł Wojennoj Litieratury. Str. 447. — C. B. W. sygn. 76.640/II.*

Jest to zbiorowa praca opracowana przez Inspekcję kawalerji wojska sowieckiego i zawierająca szereg wiadomości w zakresie pułkowej szkoły podoficerskiej. Składa się ona z następujących rozdziałów:

I. Wiadomości z dziedziny administracji wojskowej; II. Jazda konna; III. Władanie białą bronią; IV. Woltyżerka; V. Weterynaryjne wyszkolenie; VI. Wy-

chowanie fizyczne; VII. Wyszkolenie strzeleckie; VIII. Topografja; IX. Taktyka kawalerji. X. Inżynierja wojskowa; XI. Łączność; XII. Walka gazowa i obrona przeciwgazowa; XIII. Praca polityczna w kawalerji; XIV. Wskazówki metodyczne z zakresu organizacji i przeprowadzenia zajęć w szkole pułkowej.

W opracowaniu książki wzięli udział: Skosariewskij, Wiertogradskij, Popow, Bałaszow, Żemajtys, Brilewicz, Kołaczew, Jazłowskij, Jakobson, Aleksiejew.

IWANOW D. — *Uczebnoje posobije po podgotowkie młdszego komandira awtobroniewych czastiej. Moskwa, 1932, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 252. — C. B. W. sygn. 121.636/II.*

Jest to podręcznik dla podoficerów samochodów pancernych, zawierający oprócz wiadomości specjalnych, dotyczących ich broni, szereg elementarnych danych ogólnych z dziedziny organizacji i wyszkolenia wojska, topografji i t. p. Składa się on z następujących rozdziałów:

I. Wiadomości z dziedziny organizacji wojska; II. Ogólne wiadomości dotyczące konstrukcji maszyn, stanowiących sprzęt samochodów pancernych: III. Indywidualna broń załogi samochodu pancernego; IV. Wiadomości z dziedziny topografji; V. Wiadomości z dziedziny taktyki: VI. Inżynierja wojskowa; VII. Broń chemiczna i obrona przeciwgazowa.

LOTNICTWO.

BUZANOW D. — *Wojskowaja awiacja. Moskwa, 1932, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 58, 2 nlb. — C.B.W. sygn. 39.650/II.*

Broszura ta jest przepracowaniem książki tegoż autora p. t. *Korpusnaja awiacija* (1927) pod kątem widzenia wprowadzenia do niej doświadczeń ostatnich lat oraz bardziej metodycznego ujęcia materjału. Ujmuje ona możliwie wyczerpująco najważniejsze momenty użycia i wykorzystania lotnictwa, przydzielonego do korpusu piechoty, ze specjalnem uwzględnieniem zadań związanych z pracą lotnictwa na korzyść wojska lądowego oraz z operacyjnem jego użyciem. Broszurę poprzedził krótkim wstępem J. Ałksnis, członek Rewolucyjnej Rady Wojennej Z. S. R. R, oraz dowódca sowieckich sił powietrznych.

BURCZE J. — *Maskirowka objektow wojennych wozdusznych sił. Moskwa, 1931, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 219. — C. B. W. sygn. 191.242/II.*

Zadaniem książki było zebranie i usystematyzowanie materjałów dotyczących maskowania sprzętu lotniczego oraz lotnisk. Książka składa się z przedmowy i 3 działów: I. Ogólne wiadomości o przeciwlotniczem maskowaniu objektów lądowych; II. Maskowanie lotnisk, III. Maskowanie powietrzne samolotów.

WINOGRADOW N. — *Protiwowozdusznaja oborona wojsk. Moskwa, 1932, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 30, 1 nlb. — C. B. W. sygn. 39.825/II.*

Popularna broszura dla żołnierzy, zapoznająca ich z niebezpieczeństwem grożącem wojsku lądowemu ze strony lotnictwa nieprzyjacielskiego oraz ze sposobami obrony przeciwlotniczej i stosowaniem ich zarówno podczas walki, jak i w marszu na postojach.

SOCJOLOGJA WOJNY.

ZINOWJEW G. — *Uczenije Marksa i Lenina o wojnie. Wtoroje izdanije prosmotriennoje i dopołniennoje. Moskwa—Leningrad, 1931, Gosudarstwiennoje Socialno-ekonomiczeskoje Izdatielstwo. Str. 337, 1 nlb. — C. B. W. sygn. 121.121/II.*

Zadaniem tej książki, napisanej przez byłego prezesa egzekutywy Międzynarodówki Komunistycznej, miało być zestawienie poglądów Marksa i Engelsa oraz Lenina na zagadnienia wojny. Ponadto autor przedstawił pokrótce politykę dzisiejszej socjaldemokracji, wykazując jej kontrrewolucyjną rolę, oraz dał zarys sytuacji międzynarodowej. Sowiecka krytyka wojskowa przyjęła tę książkę nieprzychylnie, nazywając ją „kontrabandą propagandy trockistowskiej". Praca składa się z następujących rozdziałów: I. Wstęp. Marks i Engels; II. Ogólny zarys nauki Marksa i Engelsa o wojnie; III. Marksizm i lassaljanizm; IV. Kilka słów o wojnie i materjalistycznem pojmowaniu historji: V. Wojna i rewolucja. —Rewolucja i wojna; VI. Epoka 1848 roku; VII. Epoka wojny krymskiej; VIII. Wypadki 1854 — 1859 r. Jeszcze raz marksizm i lassaljanizm; IX. Wojna 1870 — 1871 r. i stanowisko Marksa oraz Engelsa; X. Praca Engelsa po śmierci Marksa; XI. Wojna obronna i zaczepna. XII. Ogólny zarys poglądów Lenina na wojnę; XIII. Poglądy Lenina na wojnę i ich pierwsza próba ogniowa. XIV. Wojna światowa i poglądy Lenina na wojnę; XV. Zasadnicze ogniwo leninowskiej taktyki podczas wojny światowej; XVI. Leninizm i defetyzm; XVII. Leninizm i luksemburgizm w zagadnieniach wojny; XVIII. Leninizm i trockizm podczas wojny światowej; XIX. Proletarjat u władzy i zagadnienie wojny; XX. Czy słuszny jest pogląd, że nowe rewolucje są niemożliwe bez wojny; XXI. Partja bolszewicka w czasie wojny światowej; XXII. Przeciwko prądowi; XXIII. Historyczna geneza Kominternu i narodzenie się jego z wojny światowej; XXIV. Burżuazyjne partje robotnicze w bilansie sił imperjalizmu; XXV. Polityka zewnętrzna współczesnych partyj socjal-demokratycznych; XXVI. Przyszła wojna i niemiecka socjal-demokracja; XXVII. „Socjal-demokratyczny" okres światowej reakcji imperjalistycznej i niebezpieczeństwo wojny; XXVIII. Coś nie coś o sytuacji międzynarodowej.

TAKTYKA.

ZAJCEW A., *płk. Szt. Gen. prof. — Uczebnik taktiki. Paryż, 1932, „Rodnik". Str. 399.*

Autor podzielił swą pracę na 2 części. Pierwsza zawiera taktykę poszczególnych rodzajów broni, ujętą możliwie wyczerpująco, ale bez przeładowania zbędnemi szczegółami. Mamy tutaj taktykę piechoty, artylerji, kawalerji, wojsk pancernych, powietrznych, inżynieryjnych oraz łączności z należytem uwzględnieniem oddziaływania najnowszych zdobyczy techniki na ich właściwości bojowe, organizację i działania w różnych warunkach sytuacji bojowej. Druga część „Podręcznika" poświęcona jest taktyce ogólnej. Autor daje w niej analizę prowadzenia walki z punktu widzenia współdziałania poszczególnych rodzajów broni w ramach dywizji. Zanalizowawszy skład współczesnej dywizji i rozważywszy znaczenie sytuacji w powzięciu decyzji, płk. Zajcew bada następnie działania każdego z rodzajów broni, wchodzących w skład dywizji w różnych okolicznościach położenia bojowego: na postoju, w marszu, w walce spotkaniowej, w natarciu na stanowiska umocnione, w obronie, w odwrocie i pościgu. Mamy tutaj również analizę działań w walce leśnej, górskiej, w stepach, zimowej, w walce o osiedla, ciaśniny oraz w walce ulicznej.

W załącznikach podane są zasadnicze wiadomości z dziedziny walki i obrony przeciwgazowej oraz zaopatrzenia bojowego dywizji.

GRIECZANIK A. — *Wojskowaja razwiedka w inostrannych armijach. Moskwa — Leningrad, 1931, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 116 z 15 szkicami. — C. B. W. sygn. 120.650/II.*

Na podstawie literatury wojskowej danych państw autor przedstawia organizację i sposób prowadzenia zwiadów w wojsku polskiem, niemieckiem, francuskiem i amerykańskiem. Najwięcej miejsca poświęca Polsce, zarówno ze względu na jej dominującą rolę wśród sąsiadów Związku Sowieckiego, jak i na ilość materjału, którym dysponował. Służba zwiadowcza w wojsku amerykańskiem została scharakteryzowana przez przedstawienie pracy w tej dziedzinie sztabu dywizji w natarciu.

PAWŁOW A. — *Diejstwija wojsk zimoju. Moskwa—Leningrad, 1929, Gosu-*

darstwiennoje Izdatielstwo, Otdieł Wojennoj Litieratury. Str. 88 z 29 szkicami i rysunkami. C. B. W. sygn. 121.670/II.

Autor, wykorzystując swoje doświadczenie, zdobyte podczas wojny domowej oraz ćwiczeń pokojowych robionych w Nadwołżańskim Okręgu Wojskowym, przedstawia oddziaływanie zimy na prowadzenie działań wojennych, rolę nart w działaniach zimowych oraz charakterystyczne właściwości taktyczne walk zimowych. Jako uzupełnienie przedstawia możliwości użycia psów i reniferów dla potrzeb wojska podczas kampanji zimowej.

NAUKA O BRONI. TECHNIKA I TAKTYKA OGNIA.

PRUNCOW W. — *Rużejnyj granatomiet Djakonowa. Moskwa, 1932, Gosudarstwiennoje Izdatielstwo. Str. 63. — C. B. W. sygn. 140.100/II.*

Jest to szczegółowy opis miotacza granatów karabinowych (garłacza) systemu Djakonowa i sposobów taktycznego użycia go. Specjalną uwagę zwrócił autor na metody wyszkolenia. Broszura Pruncowa jest jedyną, dotyczącą zarówno sprzętu jak i użycia tego garłacza. Składa się z 4 rozdziałów: I. Konstrukcja garłacza Djakonowa i granatów do niego; II. Strzelanie granatami karabinowemi Djakonowa; III. Wyszkolenie sekcji garłaczy; IV. Wykorzystanie bojowe sekcyj garłaczy.

ZAREMBA A. — *Kratkij kurs strielby zenitnoj artillerii. Moskwa 1932, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 173. — C. B. W. sygn. 192.427/I.*

Jest to pierwszy krótki i popularny wykład zasad strzelania sowieckiej artylerji przeciwlotniczej, stosowanych od czasu ukazania się *„Instrukcji strzelania artylerji przeciwlotniczej“* (1932 r.). Autor wykłada ważniejsze zasady tej instrukcji, uzasadniając je rozważaniami, pomagającemi do ich zrozumienia. Książka składa się z 10 rozdziałów: I. Ogólne założenia; II. Balistyka; III Ruch celu; IV. Tabelaryczny sposób strzelania; V. Nowy sposób tabelaryczny; VI. Graficzny sposób strzelania; VII. Ogień zaporowy; VII. Strzelanie do lotnictwa atakującego i w celach samoobrony; IX. Strzelanie sygnałowe; X. Strzelanie z działa Wz. 1902 r.

FIŁATOW N. — *Kratkije swiedienija ob osnowanijach strielby iz rużej i pulemiotow. III izdanije. Moskwa, 1932, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 221, 3 nlb. C. B. W. sygn. 121.592/II.*

Autor daje w pracy swej zarys teoretycznych podstaw strzelania z karabinów ręcznych i maszynowych. Mając na względzie szersze warstwy czytelników, nieobeznane z wyższą matematyką i mechaniką, któremi się posługuje teoretyczna balistyka, Fiłatow starał się wyłożyć zagadnienie możliwie jasno, unikając przytaczania jakichkolwiek złożonych wzorów i dowodzeń, natomiast ilustrując szereg założeń teoretycznych wynikami własnych doświadczeń. Książka składa się z przedmowy i następujących 8 działów, podzielonych z kolei każdy na szereg rozdziałów: I. O ruchu kuli; II. Rozrzut; III. Prawdopodobieństwo trafienia i określenie ilości możliwych trafień; IV. Celność; V. Siła przebijania kul i rykoszetów; VI. Dalekonośność; VII. Szybkostrzelność; VIII. Szczególne rodzaje strzelania. Na końcu książki zamieszczona jest tablica wzorów.

GEOGRAFJA WOJSKOWA.

BIENIEDIKTOW N. — *Wojennaja geołogija. Moskwa, 1930, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 188 z 156 rysunkami. — C. B. W. sygn. 121.486/II.*

Jast to podręcznik geologji dla artyleryjskich i saperskich szkół wojskowych. Daje on w popularnej formie ogólne pojęcie o geologji oraz przedstawia jej zastosowanie w wojskowości.

PRZYSPOSOBIENIE WOJSKOWE

NOWIKOW A. — *Wojennoje dieło. Moskwa, 1931, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 275. — C.B.W. sygn. 191.201/II.*

Jest to podręcznik wojskowości, przeznaczony dla uczniów szkół średnich. Składa się on z przedmowy i 14 rozdziałów: I. Ogólne wiadomości wojskowo-polityczne; II. Polityczny aparat czerwonej armji; III. Organizacja czerwonej armji; IV. Wiadomości z regulaminów czerwonej armji; V. Wyszkolenie i sprzęt strzelecki; VI. Musztra formalna; VII. Wyszkolenie taktyczne; VIII. Służba maskowania i saperska; IX. Łączność; X. Kawalerja, artylerja, wojska techniczne; XI. Broń chemiczna; XII. Wojskowa flota powietrzna i obrona przeciwlotnicza; XIII. Topografja; XIV. Wyszkolenie sanitarne. Jako załączniki podane są: 1) schemat strzelania przygotowawczego; 2) znaki i sygnały piechoty; 3) Znaki konwencjonalne map i planów; 4) Znakowanie samolotów.

EKONOMJA SPOŁECZNA.

JUGOW A. — *Piatiletka. [Berlin] b. r. „Socjalisticzeskij Wiestnik". Str. 167, 3 nlb.*

Autor jest jest jednym z najwybitniejszych ekonomistów mienszewickich, który zagadnieniem gospodarki społecznej Rosji Sowieckiej poświęcił już w 1928 pracę p.t. *„Narodnoje choziajstwo Sowietskoj Rossii i jego problemy".* Obecna książka jest analizą planu pięcioletniego i postawieniem pewnych wniosków i przewidywań: I. Zwycięstwo „generalnej linji"; II. Walka o gospodarkę planową i podstawowa idea planu pięcioletniego; III. Plany pięciolatki i ich realizacja: a) przemysł; b) rolnictwo; c) transport kolejowy; d) rynek i zaopatrzenie ludności; e) finanse i gospodarka pieniężna; f) praca; g) społeczno-kulturalne potrzeby; h) plan pięciolatki i gospodarka światowa; IV. Zagadnienia przemysłu; V. Plan pięcioletni i kolektywizacja; VI. Problem kadrów w przemyśle i problem przeludnienia na wsi; VII. Finansowo-pieniężne zagadnienia; VIII. Czy gospodarka Z.S.R.R. jest gospodarką planową; IX. Czy plan pięcioletni realizuje się? X. Czy w Z.S.R.R. odbywa się budownictwo socjalizmu?

Na końcu książki podany jest artykuł jednego z leaderów mieńszewików Dana p. t. *„Perspektywy linji generalnej".*

HISTORJA POLITYCZNA.

PISARIEWSKIJ G., *prof. — Wpieczatlenija russkogo putieszestwiennika ot pojezdki po Giermanii w 1824 godu. Baku, 1930, Azerbejdżanskij Gosudarstwiennyj Uniwiersitiet. Str. 10.*

Autor przedstawia na podstawie dotychczas nieznanego dokumentu, na mianowicie raportu złożonego przez w. ks. Konstantego p. t. „Observations" Aleksandrowi I dn. 23.XI.1824 r., wrażenia, jakie odniósł Konstanty ze swej podróży do Niemiec. Latem i jesienią 1824 w. ks. Konstanty, towarzysząc swej żonie ks. Łowickiej, udającej się na kurację do Ems, odbył podróż po Niemczech. Rezultatem jego wrażeń i spostrzeżeń były „Observations". Materjał zawarty tam dzieli się na dwie kategorje: 1) wiadomości o stanie wewnętrznym Niemiec i ich władcach; 2) wiadomości o wojsku i sztuce wojennej.

PISARIEWSKIJ G. — *Iz istorii Kongressowogo Carstwa Polskogo (1815 — 1830) pri Aleksandrie I. Smolensk, 1926. Str. 48.*

Praca ta poświęcona jest szczegółowej analizie podanych w niej in extenso 7 nader ciekawych i dotychczas zupełnie nieznanych dokumentów, jak projekt reskryptu Aleksandra I z 1822 r. na imię w. ks. Konstantego, nadający mu wbrew Konstytucji władzę dyktatorską nad Królestwem Kongresowem pod pozorem niepewnej sytuacji politycznej w Europie oraz uwagi o tym projekcie Konstantego, Zajączka i Nowosilcewa.

PISARIEWSKIJ G. — *K istorii polskoj rewolucii 1830 goda. Baku, 1930. Azerbajdżanskij Gosudarstwiennyj Nauczno-Issledowatielskij Institut. Istoriko-Etnograficzeskoje Otdielenije. Str. 80.* — *C. B. W. sygn.*

Główna część pracy prof. Pisariewskiego poświęcona jest historji ostatnich miesięcy przed wybuchem powstania listopadowego, przedstawiając zarówno działalność spiskowców, jak i rządu, a w pierwszym rzędzie w. ks. Konstantego. Sam przebieg wypadków potraktowany jest bardzo krótko, poczem autor przechodzi do próby wyjaśnienia przyczyn dziwnego postępowania Konstantego w tym okresie. W aneksach podane są po raz pierwszy publikowane raporty Konstantego do Mikołaja: 1) z dn. 14.XI — donoszący o sytuacji w Warszawie i denuncjacjach Zagrabińskiego i Kruszelnickiego, 2) z dn. 20.XI i 3) z dn. 28.XI o znalezieniu rewolucyjnych ulotek w Radomiu i powziętych na skutek tego zarządzeniach. 4) z dn. 29.XI (nie wysłany już z powodu wybuchu powstania) — doniesienie o zakomunikowaniu Radzie Administracyjnej rozkazów cesarskich w sprawie aresztowanych i delegowaniu dla nadzoru nad śledztwem generałów Potockiego, Rożnieckiego i Rautenstraucha.

NIECZKINA M. — *Obszczestwo Sojedinienych Sławian. Moskwa — Leningrad, 1927, Centrarchiw. Str. 244, tablica znaków symbolicznych, 1 mapa.*

Towarzystwo Zjednoczonych Słowian było jednem z rosyjskich Towarzystw tajnych, założonem w 1818 r. na Ukrainie wśród oficerów armji południowej. Zadaniem Towarzystwa było utworzenie federacyjnej republiki krajów słowiańskich: Rosji, Polski, Czech, Węgier (Węgrów uważano za Słowian) z Siedmiogrodem, Mołdawji, Wołoszczyzny, Dalmacji, Chorwacji i Serbji. W przeciwieństwie do członków innych towarzystw tajnych, stojących na gruncie przewrotu wojskowego, Zjednoczeni Słowianie byli zwolennikami rewolucji masowej. Pod wpływem jednego z założycieli Towarzystwa Zjednoczonych Słowian, Juljana Lublińskiego, w ideologji Towarzystwa znalazły odbicie dążenia polskich organizacyj tajnych, wyrażające się w projektowanych granicach Polski od m. Bałtyckiego do Czarnego i jej znacznej roli w owej federacji słowiańskiej.

Książka składa się z następujących rozdziałów: I. Zróżniczkowanie szlachty w pierwszej ćwierci XIX wieku; II. Powstanie Towarzystwa Zjednoczonych Słowian i pierwsi jego członkowie; III. Połączenie się Towarzystwa Zjednoczonych Słowian z Południowem Towarzystwem Dekabrystów; IV. Ideologja Towarzystwa Zjednoczonych Słowian; V. Przygotowanie powstania; VI. Powstanie Czernihowskiego pułku; VII. Słowianie podczas powstania; VIII. ledztwo i sąd nad Słowianami; IX. Epilog. Jako załączniki podane są spis członków Towarzystwa Zjednoczonych Słowian oraz skorowidze nazw miejscowości i nazwisk.

PRIESNIAKOW A., *prof. — 14 diekabria 1825 goda. S priłożenijem wojenno-istoriczeskoj sprawki G. Gabajewa — Gwardija w diekabrskije dni 1825 goda. Moskwa — Leningrad, 1926, Centrarchiw. Str. 225, 2 plany.*

Dekabrystami nazywają się uczestnicy tajnych towarzystw rosyjskich, którzy dn. 26.XII.1825 zorganizowali powstanie przeciwko Mikołajowi I (grudzień po rosyjsku diekabr'). Dzielili się oni na 2 wielkie organizacje: Towarzystwo Północne, rekrutujące się przeważnie z pośród oficerów garnizonu petersburskiego i Towarzystwo Południowe z ośrodkiem w Tulczynie, złożone z oficerów 2-ej armji rosyjskiej, stacjonowanej na Ukrainie. Dziejom Towarzystwa Północnego i wywołanego przezeń w dniu 26.XII.1825 r. powstania poświęcona jest monografja prof. Priesniakowa. Autor omawia również ubocznie Towarzystwo Południowe, przedstawiając programowe i taktyczne różnice obu Towarzystw. Praca składa się z 6 rozdziałów. I. Podłoże społeczne powstania dekabrystów; II. Towarzystwo Północne; III. Kryzys dynastyczny; IV. W przededniu powstania; V. Dzień 26 grudnia; VI. Likwidacja powstania.

Wydana razem z monografją prof. Priesniakowa rozprawa Gabajewa, historyka wojskowego epoki Aleksandra I, daje wyczerpujące i źródłowe wiadomości co do organizacji i uzbrojenia gwardji rosyjskiej w tej epoce oraz przebiegu wypadków 26 grudnia wraz z wojskową ich analizą.

LETA — *15 let Oktiabria. Sbornik statiej pod obszczej redakcijej I. Teodorowicza. Moskwa, 1932, Izdatielstwo Wsiesojuznogo Obszczestwa Politkatorżan i Ssylno-Posielencew. Str. 396.*

Na piętnastą rocznicę rewolucji bolszewickiej związek b. więźniów politycznych wydał zbiór wspomnień i szkiców, poświęconych zarówno samemu przewrotowi, jak i rosyjskiej wojnie domowej wogóle. Książka składa się z następujących prac:

1) Jarosławskij — Od marzeń socjalistycznych do budownictwa społeczeństwa socjalistycznego; 2) Niewskij — W październiku; 3) Bresław — Przed 15 laty; 4) Cwietkow-Proswieszczenskij — W noc historyczną; 5) Weger (ojciec) — Z kroniki października; 6) Trifonow — Jak zbroił się proletarjat; 7) Wasiljew — Mój udział w czerwonej gwardji; 8) Sazonow — O październikowych dniach 1917 r. 9) Safonow — Epizod; 10) Diegot' — Rozpędzenie konstytuanty i III zjazd rad. 11) Gosiew — Mieńszewicy w rewolucji październikowej; 12) Gołubkow — Jak to było; 13) Mieszczeriakow — W październikowe dni; 14) Papiernikow — Wspomnienia o rewolucji październikowej; 15) Alisow — Organizacja władzy sowieckiej; 16) Caber — W oddziałach specjalnego przeznaczenia; 17) Puczkow-Biezrodnyj — Październik w zagłębiu donieckiem; 18) Jakowienko — W walkach o władzę rad; 19) Taran — W burzę październikową; 20) Puczkow — Jałta pod butem niemieckich okupantów; 21) Judowskij — Odeski komitet wojskowo-rewolucyjny; 22) Korobkow — Z tamtej strony barykad; 23) Bulle — Walka o rady nad Terekiem; 24) Bustrem — Październik w Archangielsku; 25) Aleksiejew — Irkuck w początkach rewolucji październikowej; 26) Janson—Rewolucja październikowa i powstania junkrów w Irkucku; 27) Szumieckij — Rozgromienie Kołczaka; 28) Wilenskij-Sibiriakow — Rewolucja październikowa w obwodzie Jakuckim; 29) Szczerbinin— Rewolucja październikowa w Bodajbo; 30) Swiderskij — Walka o Październik we Władywostoku; 31) Ratkiewicz — Październik na froncie; 32) Kołyczewskij — Nowe książki z historji wojny domowej.

HISTORJA WOJSKOWA.

DNI — *Pamiatnyje dni. Tallinn, 1931. Str. 104. — C.B.W. sygn. 121.740/I.*

W książce tej jej redaktor, gen. Wiercinskij, zebrał kilka wspomnień swych dawnych kolegów oficerów gwardji, dotyczących wojny światowej, rewolucji rosyjskiej i wojny domowej. Wspomnienia te odnoszą się do następujących wydarzeń:

I. płk. Matwiejew — Ostatnie dni rodziny cesarskiej w Carskiem Siole.
II. gen. Nagajew — Walki w Kwadratowym lesie 13 — 14 października 1916 r.
III. płk. Tawastjerna — Służba w francuskiej i Ochotniczej armjach;
IV. płk. Giuliani — Dwadzieścia dni wśród oficerów armji wielkobrytyjskiej.

JEGOROW A. — *Razgrom Dienikina 1919. Moskwa, 1931, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 232. — C.B.W. sygn. 120.774/II.*

Autor, były kolejny dowódca 9-ej, 10-ej i 14-ej armij sowieckich, a od października 1919 r. dowódca całego frontu południowego, daje zarówno na podstawie dotychczasowej literatury i materjałów archiwalnych, jak i własnych wspomnień przebieg działań wojennych na froncie dienikinowskim w 1919 r.

Książka składa się z 13 następujących rozdziałów: I. Front wojny domowej na rubieży 1918 i 1919 r; II. Sytuacja gospodarcza Rosji Sowieckiej; III. Społeczno-polityczna sytuacja przeciwnika; IV. Charakterystyka sił zbrojnych obu stron; V. Krótki zarys strategiczny widowni działań wojennych; VI. Kampanja zimowa; VII. Kampanja wiosenna; VIII. Kampanja letnia; IX. Kontrofensywa i odwrót armij frontu południowego (sowieckiego); X. Ogólne założenie planu rozbicia sił dienikinowskich; XI. Przełom i pierwszy etap działań; XII. Drugi etap działań; XIII. Pościg.

Na końcu swej pracy Jegorow podsumowuje materjał i daje ogólne wnioski, dotyczące zagadnień polityczno-gospodarczych, planów operacyjnych obydwóch stron, oraz zagadnień dowodzenia.

NEIBERG A. — *Wooružennoje wosstanije. Moskwa — Leningrad, 1931, Gosudarstwiennoje Socialno-Ekonomiczeskoje Izdatielstwo. Str. 211, 1 nlb. — C. B. W. 191.051/II.*

Praca ta poświęcona jest analizie powstań rewolucyjnych, opierając się nie tylko na konkretnym materjale historycznym, lecz również na ogólnem teoretycznem ujęciu zagadnienia. Punkt ciężkości książki stanowi jej część II, analizująca wszystkie ważniejsze powstania ostatniego dziesięciolecia XX wieku. Książka ta składa się z przedmowy Bubnowa, wstępu i 12 rozdziałów: I. Druga międzynarodówka i powstanie; II. Bolszewizm i powstanie; III. Powstanie w Rewlu (Tallinie); IV. Powstanie w Hamburgu; V. Kantońskie powstanie; VI. Powstanie w Szanghaju; VII. Destrukcyjna praca partji komunistycznej w szeregach siły zbrojnej panujących klas; VIII. Organizacja sił zbrojnych proletarjatu; IX. Kierownictwo pracy wojskowej partji; X. Charakter działań wojennych powstańców w początku powstania; XI. Taktyka walki ulicznej; XII. Praca wojskowa partji wśród włościan.

OCZERKI — *Oczerki po istorii wooružennych wosstanij. Tom II, wypusk I. Wooružennaja borba zapadno-jewropiejskogo proletarjata posle mirowoj wojny. Komunisticzeskaja Akademja. Siekcija po izuczeniju problem wojny. Moskwa—Leningrad, 1931, Gosudarstwiennoje Socialno-Ekonomiczeskoje Izdatielstwo. Str. 128 — C. B. W. sygn. 190.839/II.*

Sekcja badania zagadnień wojny Akademji Komunistycznej przystąpiła do opracowania doświadczeń powstań zbrojnych o charakterze rewolucyjnym, jakie miały miejsce po wojnie światowej zarówno w krajach europejskich, jak i w kolonjach. Wydawnictwo to obliczone jest na 6 tomów, z których dotychczas ukazał się wolumen I. tomu II. Zawiera on następujące rozprawy: I. Makowskij — Leninizm i powstanie zbrojne; II. Falke — Styczniowe i marcowe walki w Berlinie w 1919 r.; III. Wagner — Klęska proletarjatu niemieckiego w październiku 1923 r.; IV. Kijremees — Rewelskie (tallińskie) powstanie 1924 r.; V. Makowskij — Krakowskie powstanie zbrojne 1923 r.

SOKOŁOW-STRACHOW K. — *Graždanskaja wojna w Afganistanie 1928—1929 gg. Moskwa, 1931, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. Str. 79, 1 mapa.— C. B. W. sygn. 120.379/II.*

Broszura ta daje zarys ostatniej wojny domowej w Afganistanie i przedstawia społeczno-gospodarcze przyczyny upadku Amanullacha. Autor stara się specjalnie wyjaśnić wojskową stronę wypadków i zanalizować przyczyny klęski wojsk rządowych. Książka składa się ze wstępu i 6 rozdziałów: I. Ogólny polityczny zarys; II. Wojskowo-geograficzny opis Afganistanu; III. Rozwój powstania zbrojnego i kapitulacja Kabulu; IV. Rząd tadżikski w Afganistanie i jego upadek; V. Rządy Nadir-Chana; VI. Stosunki między Anglją i Afganistanem.

RAKITIN N. — *Zapiski konarmiejca. Moskwa, 1931, „Fiedieracija", Str. 229.— C. B. W. sygn. 191.026/I.*

Są to pamiętniki b. oficera 8 pułku ułanów rosyjskich podczas wojny światowej, a następnie dowódcy pułku i brygady w b. konnej armji Budiennego w okresie wojny domowej i wojny z Polską. Po samorzutnej demobilizacji wojska, jaka nastąpiła po rewolucji bolszewickiej, autor był przez pewien czas komisarzem milicji kolejowej, a następnie komendantem jednej ze stacyj. Latem 1919 r. wstąpił do Czerwonej Armji i wziął udział w organizowaniu jednego z pułków kawalerji, który następnie wszedł w skład konnej armji Budiennego. W szeregach armji tej wziął udział w wojnie z Polską, a następnie w likwidacji Wrangla.

KALICZAK ILKO. — *Zapyski czetaria. Lwiw, 1931, „Czerwona Kałyna". str. 100 i 2 szkice. — C. B. W. sygn. 39.207/I.*

Są to wspomnienia oficera ukraińskiego z walk polsko-ukraińskich, toczonych w 1918—1919 r. w Małopolsce Wschodniej. Składają się one z następujących rozdziałów: I. Koniec Austrji; II. Przewrót; III. Zawładnięcie Borysławiem; IV. Na front chyrowski; V. Wiosna 1919; VI. Odwrót,

SPIS DZIEŁ OMÓWIONYCH.

